

Základní pokyny pro účastníky programu zkoušení způsobilosti

Úvod

Tento leták představuje souhrnný kontrolní seznam hlavních kroků, které je třeba zvážit při účasti v programu zkoušení způsobilosti (PT). Je důležité zajistit, aby byl zvolen vhodný program PT [1]. Leták uvádí základní rady, které účastníkům pomohou vyvarovat se běžných chyb a dosáhnout úspěšných výsledků. Jsou pokryty hlavní fáze účasti v PT – od převzetí vzorků až po vyhodnocení obdržených výsledků [1-3]. Doporučuje se dokumentovat výsledky z mnoha níže uvedených bodů, zejména pro účely akreditace.

1. Před účastí v PT

- ☐ Ověřte, zda poskytovatel PT má aktuální fakturační, doručovací a technické kontaktní údaje vaší laboratoře.
- ☐ Zajistěte, aby laboratoř měla zavedeny zdokumentované postupy, případně je vypracujte pro: posouzení výsledků PT po jejich obdržení; přijetí nápravných opatření v případě nevyhovujících výsledků; pravidelné přezkoumávání výsledků PT v čase; archivaci zpráv z PT.

2. Převzetí položek PT

- ☐ Hned po doručení otevřete zásilku s PT položkami a zkontrolujte jejich stav. Kontaktujte poskytovatele PT a požádejte o náhradu, pokud některé PT položky chybí, jsou poškozené, netěsní nebo jsou jinak znehodnocené.
- ☐ Pečlivě si prostudujte pokyny poskytovatele PT, abyste se ujistili, že jsou jasné a srozumitelné (např. manipulace, skladování, předběžná úprava, příprava, nahlášení výsledků).
- ☐ Položky PT zaregistrujte, identifikujte a označte v souladu s vnitřními postupy laboratoře.
- ☐ Skladujte položky PT v souladu s poskytnutými pokyny.

3. Měření

- ☐ Pečlivě si přečtěte pokyny poskytovatele PT před zahájením měření.
- ☐ Provádějte měření za podmínek, které se co nejvíce blíží běžnému zkoušení, pokud poskytovatel PT nestanoví jinak.
- ☐ Zajistěte provedení analýzy tak, aby byly splněny všechny požadavky na termíny měření

Eurachem

A FOCUS FOR
ANALYTICAL CHEMISTRY
IN EUROPE

4. Hlášení výsledků

- ☐ Vyhradte si dostatek času na předání výsledků poskytovateli PT.
- ☐ Uveďte všechny informace požadované poskytovatelem PT.
- ☐ Zajistěte, aby byly výsledky uvedeny ve správném formátu (jednotky, počet platných číslic, desetinná místa).
- ☐ Ujistěte se, že výsledky, které hodláte odeslat, jsou ty, které jste zamýšleli a opravte všechny zjištěné chyby v přepisu (např. záměna vzorků nebo analytů).
- ☐ Ověřte si, zda byl proces předání výsledků poskytovateli PT skutečně dokončen.

5. Hodnocení zpráv z PT

- ☐ Co nejdříve si přečtěte zprávu z PT a zkontrolujte, zda jsou vaše výsledky a další informace správně uvedeny; případné chyby ihned nahlaste poskytovateli PT.
- ☐ Vezměte na vědomí všechny komentáře k danému cyklu PT, k hodnocení výkonnosti a k dalším záležitostem souvisejícím s výsledky daného cyklu PT, které poskytují cenný kontext k vašim individuálním výsledkům.
- ☐ Pečlivě zhodnoťte svoji posuzovanou výkonnost v souladu s postupy používanými ve vaší laboratoři.
- ☐ Archivujte zprávu z PT dle stanovených vnitřních pravidel.

6. Následné kroky po účasti v programu PT

- ☐ Prošetřete případnou nevyhovující výkonnost podle systému kvality laboratoře [4].
- ☐ Zhodnoťte dopady nevyhovujících výsledků (např. riziko, že zákazníkům byly předávány nesprávné údaje).
- ☐ Zaveďte vhodná nápravná opatření. Pokud je to možné, využijte zbylé vzorky [5] k posouzení efektivnosti přijatých opatření.
- ☐ Sledujte trendy ve výkonnosti v průběhu času, úrovně koncentrace atd.

Další informace / další literatura

- [1] B. Brookman and I. Mann (editoři) Příručka Eurachem: Výběr, použití a interpretace programů zkoušení způsobilosti, (CZ, 3. vyd. 2022).
 - [2] Leták Eurachem: „ Výběr správného programu zkoušení způsobilosti pro moji laboratoř “ (CZ, Ed.2, 2023)
 - [3] Leták Eurachem: „ Zkoušení způsobilosti - Které a jak často??“ (CZ, 2. vyd. 2025)
 - [4] Leták Eurachem: „ Jak vyšetřovat špatnou výkonnost ve zkoušení způsobilosti “ (CZ, 2. vyd. 2023)
 - [5] Leták Eurachem: „ Použití zbylých položek ze zkoušení způsobilosti “ (CZ, 2. vyd. 2023)
- Všechny dokumenty jsou dostupné na www.eurachem.org.

Informace o poskytovatelích a programech PT lze získat od národního akreditačního orgánu, z webových stránek EPTIS (www.eptis.org) nebo od jiných národních nebo mezinárodních organizací.

Produced by the Eurachem Proficiency Testing Working Group - www.eurachem.org
First Czech edition, October 2025
Translation and adaptation to Czech by Eurachem-CZ

Subscribe to Eurachem e-News at <https://www.eurachem.org/subscribe>